

*Diakonia Formacji Diakonii
Ruchu Światło-Życie
Archidiecezji Katowickiej*

Spotkania w grupach

Zasady ogólne i opisy metod

*Redakcja: Maria Frąckowiak
Korekta: Aleksandra Kaleta*

SPIS TREŚCI

<i>STRUKTURA SPOTKANIA FORMACYJNEGO.....</i>	<i>2</i>
<i>ZASADY OGÓLNE PROWADZENIA SPOTKAŃ W GRUPACH... </i>	<i>3</i>
<i>METODY PROWADZENIA SPOTKAŃ W GRUPACH</i>	<i>5</i>
EWANGELICZNA REWIZJA ŻYCIA.....	6
KRĄG BIBLIJNY / ROZMOWA EWANGELICZNA.....	7
KRĄG LITURGICZNY	8
DROGA DO WSPÓLNOTY	9
KRÓTKIE FORMUŁY WIARY	11
DZIELENIE SIĘ EWANGELIĄ	13
METODA VÄSTERAS	15
METODA: SŁONECZKO.....	17
SPOTKANIE W ZNAKU	18

STRUKTURA SPOTKANIA FORMACYJNEGO

Temat:

- Spotkanie musi być na jeden określony temat.
- Należy trzymać się dość sztywno zakresu, który on wyznacza.
- Nie spotykamy się, aby sobie poplotkować, ale uporządkować życie w świetle określonej prawdy.

Cel:

- Dydaktyczny (jaką prawdę chcę przekazać).
- Wychowawczy (do czego chcę wychować).
- Dostosowany do wieku i poziomu formacji uczestników.
- Celów może być kilka.

Metoda:

- Powinna pomóc zrealizować wyznaczone cele.
- Jasno określona najpierw dla prowadzącego, w zależności od potrzeb wyjaśniona uczestnikom.

Czas:

- W zależności od metody i od grupy - zazwyczaj 1~2 godzin.
- Trzeba go jasno określić przed spotkaniem.
- Proporcjonalnie rozłożyć poszczególne części spotkania.

Pismo Święte:

- Bez fragmentu z Pisma Świętego nie ma spotkania Ruchu Światło – Życie.
- Należy się jemu odpowiedni szacunek – nie jest podkładką.

Postanowienie:

- Jeżeli nie ma postanowienia to tak naprawdę nie było spotkania.
- Ono jest wyznacznikiem jakości spotkania.
- Weryfikowalne i realne do spełnienia.

ZASADY OGÓLNE PROWADZENIA SPOTKAŃ W GRUPACH

Przygotowanie konspektu:

- przygotowanie dobrego konspektu zaczyna się od modlitwy!!!
- określenie celów spotkania (dydaktyczny i wychowawczy);
- wybór metody spotkania;
- wybór odpowiednich tekstów biblijnych;
- przygotowanie pytań oraz odpowiedzi;
- konspekt - zrobiony samemu - opracowany temat według materiałów - selekcja materiału;
- właściwe proporcje czasowe;

Przygotowanie miejsca przed spotkaniem:

- świeca, serwetka, element Maryjny, zapalki;
- przewietrzenie pomieszczenia;
- przygotowanie miejsca dla każdego – odpowiednia ilość krzeseł;
- zadbanie, aby nic (lub nikt) nie przeszkadzało na spotkaniu, np. wyłączenie telefonów (nawet wibracji).

Prowadzenie spotkania:

1. Uwagi ogólne:
 - podczas spotkania skupiamy się najpierw na Panu Jezusie,
 - zdecydowanie i pewność w prowadzeniu spotkania;
 - wprowadzać w „nowy problem”;
 - jeśli podajemy coś grupie, np. tabelę to najpierw podać, a potem wytłumaczyć o co chodzi;
 - podając tekst do rozważenia - poczekać aż wszyscy znajdą;
 - gdy ktoś czyta jakiś fragment tekstu, albo wypowiada się, to nie podawać równocześnie komuś innemu jakiejś informacji;
 - ważne nowe pojęcia, terminy - wytłumaczyć, definicje podać do zapisu, itp.;
 - nie ruszać tematu, którego jest się niepewnym, umieć przyznać się do tego, że czegoś się nie wie (łatwiej jest to wtedy, gdy ktoś zada pytanie, niż gdy nas „zagnie” podważając naszą wypowiedź);
 - nawiązywać do poprzednich spotkań, do wypowiedzi innych osób...;
 - poznać swój typ osobowości, a następnie poszczególnych uczestników swojej grupy, aby unikać konfliktów;
 - reagować - czyli wychowywać, a nie tylko nauczać (punktualność, skupienie, kultura, itp.);
 - kwestia spotkań indywidualnych (problemy, choroba, nieobecności...); reagowanie na potrzeby grupy - czasem temat bieżący jest ważniejszy niż bieżący temat spotkania; ustalanie priorytetów;
 - umiejętnie kontrolować czas, ale równocześnie być elastycznym (istotne treści należy przekazać [a nie jedynie „zaliczyć” ich wypowiedzenie], a na to mamy czas, np. następne spotkania...);
 - dziesiątka różańca (preferowana forma z dopowiedzeniami) na zakończenie spotkania (może być „weryfikacją” jego skuteczności);

— ważne jest, aby doprowadzić wszystkich uczestników do osobistego postanowienia, które wyniosą zasadniczo z każdego spotkania (aczkolwiek nie należy to do samej istoty spotkania);

2. Zadawanie pytań:

- pytania zadawać jasno, wyraźnie, aby grupa nie miała wątpliwości czy ma tylko pomyśleć, czy się wypowiedzieć, czy pytanie dotyczy konkretnej osoby - „mnie”, czy też ogółu;
- spotkanie polega na umiejętności zadawania pytań, by uczestnicy doszli do poznania prawdy (łączy się to w części z podaniem jakiejś informacji);
- dać się wypowiedzieć grupie, a nie odpowiadać za nich (pytania pomocnicze);
- zadawać pytanie „co myślicie?”, a nie „co myślisz?”, aby nie wyłączyć reszty grupy; chyba, że metoda spotkania wymaga inaczej;
- unikać, ale bez przesady, pytań na „czy...?”;
- reagować gdy poczujemy, że ktoś nie zrozumiał pytania;
- stosować pytania zwrotne, aby sprawdzać rozumienie podawanych treści;
- przy pytaniach ogólnych uważać, aby nie zawęzić problemu pytaniami szczegółowymi i nie skierować całości dialogu na jedną z wielu możliwych sfer odpowiedzi...;

3. Wypowiadanie się:

- zaangażować wszystkich uczestników spotkania;
- dbać, by grupa wypowiadała się przez „ja”: „ja myślę, ja uważam...” itp.;
- reagować na odskoki w bok nie związane z tematem;
- zwracać uwagę na to, by każda osoba mogła wypowiedzieć się do końca, zwłaszcza osoby nieśmiałe, bardziej zamknięte”;
- gdy zorientujemy się, że „walka idzie o słowa” zdefiniować istotny element dyskusji;
- być czujnym na słowa uczestników, zwłaszcza na stwierdzenia „ja nie rozumiem”, „nie zgadzam się”, itp....;
- przy świadectwie zasadniczo nie przerywać;
- własne świadectwo w trakcie spotkania zwłaszcza w części praktycznej;
- wyeliminować zbyt długie momenty ciszy, ale jej się nie bać;
- kończyć spotkanie, lub jego całościową część pytaniem: „czy są pytania?”;
- pytania pomocnicze w podsumowaniu: z czego wyszliśmy?, jakie wnioski?, itp....

METODY PROWADZENIA SPOTKAŃ W GRUPACH

Metoda spotkania jest pomocą do osiągnięcia celów, a nie kulą u nogi, z którą mamy przebrnąć przez spotkanie ☺

Na poszczególnych etapach formacji możemy spotkać się z konkretnymi metodami: Podczas formacji podstawowej najczęściej mamy do czynienia z Ewangeliczną Rewizją Życia – jest to metoda spotykana w trakcie całej formacji OND. Na późniejszych etapach poznajemy w kolejności: Rozmowę Ewangeliczną, Krąg Biblijny i Krąg Liturgiczny. Formacja permanentna po 3°ONŻ przewiduje również Drogę do Wspólnoty. Podczas rekolekcji specjalistycznych ORD mamy szansę poznać metodę Krótkich Formuł Wiary.

Są też inne metody, które możemy stosować, ale nie zostały użyte w materiałach do formacji. Należą do nich: Dzielenie się Ewangelią, metoda Västeras, Słoneczko oraz Spotkanie w Znak.

Często animatorzy prowadzący spotkanie w grupie nie mają świadomości, że istnieje coś takiego jak metoda. Prowadzą spotkanie z konspektu, który ktoś im przekazał, nie zwracając zbytniej uwagi na poszczególne jego części i to co powinni tym spotkaniem osiągnąć. Konkretna metoda spotkania nadaje mu porządek i rytm. Pomaga nam utrzymać konkretny kierunek spotkania unikając robienia z niego czasu na plotki i pogaduszki.

To, że jakieś spotkanie zostało napisane w konkretnej metodzie nie znaczy, że nie może być przeprowadzone inaczej. Jeśli osiągnąć założony cel będzie nam łatwiej w innej metodzie, możemy a nawet powinniśmy z niej skorzystać. Chodzi przecież o to by osiągnąć cel. Metoda jest tylko środkiem, a wybieramy środki najskuteczniejsze. Poniżej opis wszystkich dostępnych dla nas środków ☺

EWANGELICZNA REWIZJA ŻYCIA

To nie kontrola sumienia, postanowień, przyzwyczajanie się do uwagi, ale **NOWA WIZJA (RE - WIZJA)** twego życia oglądanego innym wzrokiem niż wzrok zmysłów lub rozumu, bo wzrokiem wiary. By była skuteczna winna koncentrować się na jednym odcinku życia...

Wydarzenie jest pierwszą materią rewizji życia. To miejsce gdzie Chrystus zaprasza do współpracy z Nim. Miejsce, gdzie powinniśmy się z Nim spotkać, zapytać Go i zaangażować się wypełniając Jego pragnienie, co do nas samych i do naszych bliźnich.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Widzieć
3. Osądzić
4. Działać
5. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Widzieć:** przedstawienie konkretnego wydarzenia z naszego życia lub kilku podobnych świadczących o pewnej postawie mentalności, stylu bycia. Istotą tej części spotkania jest postawienie „problemu”, któremu następnie będziemy się przyglądać, osądzać przez pryzmat Pisma Świętego. Może to być ewentualnie wydarzenie z Pisma Świętego (należy uważać, by nie wyszła z tego Rozmowa Ewangeliczna!) lub wydarzenie opowiedziane przez innych. Niezmiernie istotne jest, aby każdy uczestnik poczuł, że „problem” jego dotyczy.
2. **Osądzić:** ocena wydarzenia lub postawy, którą zobaczyliśmy w etapie „widzieć” w świetle nauki objawionej. Korzystamy z Pisma Świętego, nauki Kościoła. Odwołujemy się także do własnego sumienia (szczególnie dla jego prawidłowego ukształtowania, gdy na etapie widzieć przyglądaliśmy się konkretnej sytuacji z Pisma Świętego). Ludzkie czyny rzadko są jednowymiarowe. Ważna jest intencja czynu, okoliczności, a także, kim jest działający człowiek. Ważne jest znalezienie obiektywnej prawdy, po to by wytyczyć drogi dla osiągnięcia postawy uznanej za ewangeliczną.
3. **Działać** - jeżeli uznajemy, że nasze spojrzenie na rozważane zagadnienie wymaga korekty, wówczas decydujemy się na podstawowy czyn wierzącego - **NAWRÓCENIE**, zwrócenie się jeszcze bardziej w stronę Boga objawiającego się człowiekowi.
WAŻNE! – chodzi o podjęcie konkretnych postanowień, które nasze życie mają jeszcze bardziej upodobnić do ewangelicznego wzoru.

UWAGA!!!

- ✘ „Problem” powinien jasno wybrzmieć, aby każdy uczestnik wiedział na czym ma się skupić.
- ✘ Uczestnik powinien czuć, że „problem” w jakiś sposób też jego dotyczy.
- ✘ Należy unikać dyskusji, kierować grupę do dzielenia się swoimi doświadczeniami. Trzeba pamiętać, aby uczestnicy nie wchodzili sobie w słowo, ani nie komentowali tego co mówią poprzednicy.
- ✘ Proporcje spotkania powinny być mniej więcej następujące: Widzieć – 0,4; Osądzić – 0,4; Działać – 0,2 całego czasu spotkania.

KRĄG BIBLIJNY / ROZMOWA EWANGELICZNA

Istotą tej metody jest rozważanie Słowa Bożego we wspólnocie prowadzące do egzystencjalnego kontaktu z Chrystusem, który objawia się w człowieku, ofiaruje swoją miłość i wzywa do apostołstwa. Praca w małej grupie w oparciu o metodą kręgu biblijnego polega m.in. na wzajemnej dyskusji mającej na celu przybliżenie nauki objawionej poprzez aktywne grupowe studium Biblii. Dobrze, jeśli animator posiada pewną wiedzę teologiczną lub odpowiednio przygotowuje się przed spotkaniem, doczytując potrzebne informacje, na wypadek dodatkowych pytań i wątpliwości grupy.

Jedyną różnicą między tymi dwoma metodami stanowi dobór fragmentów z Pisma Świętego. W przypadku kręgu biblijnego wybieramy fragmenty ze Starego i z Nowego Testamentu. Natomiast przy rozmowie ewangelicznej fragmenty pochodzą tylko z Nowego Testamentu, w szczególności z Ewangelii.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. **Modlitwa na początku spotkania**
2. **Wprowadzenie**
3. **Odkrycie**
4. **Zrozumienie**
5. **Zastosowanie**
6. **Modlitwa na zakończenie spotkania**

Opis elementów spotkania:

1. Wprowadzenie - polega na przedstawieniu tematu, celu oraz problemu spotkania. Jeżeli w procesie formacyjnym zaczyna się nowy cykl zagadnień, wówczas wprowadzenie może mieć charakter pogadanki. Nie powinno być zbyt długie.
2. Odkrycie - przybiera ono formę rozmowy kierowanej (najczęściej przez animatora). Uczestnicy odczytują wyznaczone fragmenty Pisma Świętego i poprzez swobodną wypowiedź je komentują. Zadaniem członków grupy jest takie odpowiadanie na pytania stawiane przez prowadzącego spotkanie, aby wypowiedzi koncentrowały się na odkrytych prawdach zawartych w cytowanym tekście Biblii.
Metoda ta charakteryzuje się większą ilością fragmentów z Pisma Świętego, ok 4-6. Staramy się odkryć pewną prawdę, pewien ideał ewangeliczny, na podstawie kilku tekstów, tak aby dodatkowo podkreślić istotę poruszanego problemu.
3. Zrozumienie - wszyscy członkowie grupy podejmują wysiłek wspólnej analizy tekstu. Odkrycie prawd Bożych ma prowadzić do zrozumienia wezwania Boga kierowanego do każdego człowieka w Słowie Bożym, zrozumienia wymagań, jakie stawia ono wszystkim wierzącym. W tej części spotkania, każdy może wyrazić swoje odczucia, obawy, potrzeby i problemy związane z realizacją pełni życia chrześcijańskiego.
Dla lepszego zrozumienia czytanych wcześniej tekstów z Pisma Świętego można posłużyć się komentarzem do danych fragmentów lub fragmentami homilii, czy innych tekstów liturgicznych.
4. Zastosowanie - uczestnicy spotkania zobowiązani są do sprecyzowania i zapisania (na kartce lub w notatniku) postanowienia, jakie podejmują w związku z poznaną prawdą, określając zarazem, co chcieliby zmienić we własnym życiu oraz jak urzeczywistniają te zamierzenia.

UWAGA!!!

- ✘ W metodzie tej stawiamy nacisk na rozmowę, wspólne odkrywanie prawdy płynące z Pisma Świętego. Animator powinien tak stawiać pytania, aby wywiązała się dyskusja, a nie dzielenie się.
- ✘ Bardzo ważne jest dobre rozplanowanie czasu na spotkaniu. **ODKRYCIE** i **ZROZUMIENIE** powinny

trwać podobną ilość czasu i razem stanowić większość spotkania, natomiast ZASTOSOWANIE może być od nich trochę krótsze, ale nie powinno być robione w pośpiechu.

KRĄG LITURGICZNY

Forma tego spotkania ukierunkowuje całe życie modlitwy i pracy na Chrystusa żyjącego w liturgii, które ma przygotować do największych tajemnic chrześcijaństwa - do przeżycia misterium obecnego pod osłoną znaku liturgicznego. Realizując ten cel w ramach kręgu liturgicznego uczestnicy zapoznają się z bogatą treścią Mszy św., Liturgii Godzin. Podczas spotkania analizują czytania mszalne, teksty liturgiczne dnia oraz okoliczności sprawowania liturgii. Zapoznają się również ze świętami kościelnymi i wydarzeniami z życia Kościoła, które mają swoje odzwierciedlenie w liturgii dnia. W ramach kręgu liturgicznego członkowie Ruchu poznają cykl roku liturgicznego i znaczenie jego okresów.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Bóg mówi do swojego ludu
3. Bóg mówi do mnie
4. Moja odpowiedź na Słowo Boże
5. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Bóg mówi do swojego ludu** - w tej części spotkania uczestnicy zapoznają się z tekstami liturgii słowa i określają wiodącą myśl zawartą w czytaniach mszalnych. Teksty mogą być odczytywane wszystkie na raz i na końcu szukanie wspólnego przesłania, części wspólnej, która łączy wszystkie teksty. Druga metoda to po każdym przeczytanym tekście zapisywanie przesłania, które wynika z danego tekstu, a po przeczytaniu wszystkich ustalenie co łączy te teksty. Co Bóg mówi do nas jako wspólnoty ludu Bożego?
2. **Bóg mówi do mnie** - ta część ma charakter indywidualnej refleksji na przeczytanym Słowem Bożym. Tu każdy zastanawia się i określa czy jego życie jest zgodne z prawdami, jakie podaje Biblia i liturgia. Można zapytać uczestników, czy ktoś chce się podzielić swoimi przemyśleniami. Zadając takie pytanie trzeba się liczyć, że każdy będzie chciał coś powiedzieć. Można podkreślić, żeby swoją wypowiedź sformułować tylko w 2-3 zdaniach lub po chwili refleksji przejść od razu do kolejnej części spotkania, nie dając możliwości wypowiedzi (warto powiedzieć, że dzielenia się nie będzie).
3. **Moja odpowiedź na Słowo Boże** - ta część obejmuje trzy rodzaje odpowiedzi:
 - a. odpowiedź służby – przygotowanie komentarza, modlitwy wiernych, wybranie pieśni na liturgię oraz przygotowanie aktu pokutnego (tropów).
 - b. odpowiedź życia – postanowienie, które będziemy realizować w najbliższym czasie.
 - c. odpowiedź modlitwy – modlitwa na zakończenie spotkania.

UWAGA!!!

- ✘ Przed spotkaniem animator powinien zorientować się jak bardzo czytania różnią się w różnych przekładach Pisma Świętego i zdecydować, czy lepiej będzie, aby teksty były takie same, czy skorzystać z różnych przekładów.
- ✘ Każdy z uczestników powinien mieć tekst przed sobą. Warto wypisać sigła na kartkach i postawić w widocznym miejscu, a najlepiej każdemu wręczyć na osobnej kartce.
- ✘ Animator powinien przygotować kartki, na których będą wypisywane wnioski, wiodące myśli płynące z czytanych tekstów.
- ✘ Odpowiedź służby przygotowuje się podczas spotkania, a nie po nim. Dlatego animator powinien wiedzieć, czy ma przygotować wszystkie 4 elementy, czy tylko jeden wybrany.

DROGA DO WSPÓLNOTY

Nazwa pochodzi od pewnego zespołu ludzi, którzy w oparciu o teksty Nowego Testamentu podjęli szczególny wysiłek budowania ewangelicznej wspólnoty. Ze względu na specyficzny sposób podejścia do zagadnienia, można tę „metodę” zastosować nie tylko do problemów związanych bezpośrednio z odniesieniem się człowieka do człowieka, ale w ten sposób można pojąć każdy temat życia chrześcijańskiego.

Droga do wspólnoty wymaga od każdego uczestnika spotkania wyjątkowego otwarcia serca i podzielenia się osobistymi przemyśleniami, co prowadzi do wyjątkowego zbliżenia ludzi do siebie. Owocem spotkań, jeśli są przeprowadzone we właściwy sposób i we właściwej atmosferze, jest pogłębienie jedności nie tylko w odniesieniu do członków grupy, lecz także do innych ludzi. Uczestnicy spotkania wypowiadają wtedy prawdy będące ich wewnętrznym bogactwem, niekiedy bardzo osobiste.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Wprowadzenie
3. Przekazanie przeżycia (dzielenie się osobistym przeżyciem „prawdy w miłości”)
4. Podsumowanie
5. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Wprowadzenie:** Spotkanie rozpoczyna się odpowiednim wprowadzeniem. Może mieć ono rozmaity charakter, na przykład:
 - Prowadzący spotkanie ukazuje ewangeliczny obraz problemu, który ma stać się przedmiotem osobistych wypowiedzi;
 - Grupy odczytują wybrany fragment Pisma Św. i następuje krótkie dzielenie się Ewangelią;
 - Odczytuje się wybrany tekst dokumentów Kościoła, który wprowadza w temat.
2. **Przekazanie przeżycia:** Główna część spotkania związana jest z wypowiedziami uczestników, które dokonują się według pewnych zasad. Cztery z nich dotyczą sposobu mówienia, cztery zaś związane są ze słuchaniem.

Sposób wypowiedzi:

- I. Nie ukrywaj się pod słowami „my”, „nas”, „ktoś”, „ludzie”, itp. Mów o sobie samym, o własnych przeżyciach, doznaniach, odczuciach. Nie uogólniaj.
- II. Nie wszczynaj dyskusji ani komentarzy wprowadzającymi takimi jak: „czy nie wydaje się wam?”
- III. Nie upominaj ani nie moralizuj. Unikaj stylu wyrażającego się słowami: „powinieneś”, „musisz”.
- IV. Nie śpiesz się, masz czas. Możesz swoją wypowiedź przerwać chwilą milczenia i zastanowienia się.

Umiejętność słuchania:

- I. Nie sądz, ani nie potępiaj nawet w myśli. Staraj się raczej zrozumieć mówiącego.
- II. Nie zadawaj pytań w taki sposób, jakbyś prowadził dochodzenie. Każde dzielenie się musi być oparte na wolności.
- III. Nie czyn poprawek, nie dawaj rad. Najpierw uważnie wysłuchaj brata.
- IV. Nie przerywaj milczenia, gdy ktoś zrobił przerwę, aby się zastanowić. Tym bardziej nie przerywaj wypowiedzi.

Tych osiem zasad stanowi specyfikę spotkania. Nie są one łatwe w realizacji, dlatego grupa stopniowo dochodzi do osiągnięcia właściwych umiejętności wypowiadania się o sobie oraz uważnego słuchania i rozumienia drugiego.

Wskazane jest, aby wypowiedzi uczestników były wcześniej przemyślane i przygotowane. Prowadzący grupę podaje im odpowiednie pytania, a w razie potrzeby podsuwa również potrzebne teksty, aby każdy mógł wcześniej zastanowić się: „jak on to przeżywa”, „jakie uczucia i reakcje w nim powstają”.

3. **Podsumowanie:** animator zbiera najważniejsze myśli, które padły na spotkaniu. Cała grupa zastanawia się nad postanowieniem. W przypadku tej metody, każdy uczestnik może mieć swoje indywidualne postanowienie, dobrze aby powiedział całej grupie nad czym chce pracować w najbliższym czasie, ewentualnie można tylko zapisać na kartkach (jeżeli postanowienie jest zbyt osobiste).

UWAGA!!!

- ✘ Metoda spotkania przeznaczona jest dla grup, w której uczestnicy się znają i sobie nawzajem ufają.
- ✘ Każdy uczestnik ma tyle czasu na wypowiedź ile potrzebuje. Spotkania prowadzone w tej metodzie charakteryzują się długim czasem trwania. Jeżeli potrzeba, aby trwało 3h, to tyle powinno trwać.
- ✘ Każdy uczestnik musi mieć swój czas na wypowiedź. Nie możemy w pewnym momencie przerwać spotkania i pozostawić kilku lub choćby jednego uczestnika bez możliwości wypowiedzi.
- ✘ Warto ustalić jakiś znak, który będzie informował grupę o zakończeniu wypowiedzi. Może to być „dziękuję”, „Amen”, odwrócenie kartki z pytaniami do góry dnem...
- ✘ Dobrze jest, aby uczestnicy zapoznali się z tematyką spotkania, fragmentami Pisma Świętego oraz pytaniami do rozważenia wcześniej, aby mogli zastanowić się nad odpowiedziami na pytania. Podczas spotkania, każdy uczestnik powinien widzieć jakie pytania są zadawane.
- ✘ 4 zasady dotyczące sposobu wypowiedzi oraz 4 zasady dotyczące umiejętności słuchania muszą być znane każdemu uczestnikowi. Warto, aby były one na każdym spotkaniu w widocznym miejscu.
- ✘ To spotkanie odbywa się wyłącznie, gdy wszyscy uczestnicy są obecni. Brak choćby jednego, to brak spotkania.

KRÓTKIE FORMUŁY WIARY

Wśród mnóstwa przedstawionych dzisiaj poglądów na świat - ludzie, którzy wierzą, chrześcijanie, potrzebują jakiegoś jasnego sformułowania swej tożsamości - przez które mogliby wyrazić specyfikę własnych poglądów i postaw w odróżnieniu od światopoglądu i zachowań innych ludzi.

Należy czynić wysiłki, by głosić ewangeliczne orędzie w taki sposób, by docierało ono do wielu ludzi. Dlatego trzeba mówić to, co istotne, w słowach jasnych, zrozumiałych. To zadanie spełniało kiedyś wyznanie wiary. Dzisiaj to wyznanie wymagałoby wielu wyjaśnień. Wezwania i obietnice Jezusa trzeba wyrażać wciąż na nowo, zrozumiałym, współczesnym językiem.

Wielką pomocą w tym mogą być właśnie, tzw. krótkie formuły wiary, ujmujące prawdy wiary w sposób zwięzły i syntetyczny. Te formuły wiary mają w jakiś sposób pomóc w rozróżnieniu tego, co istotne od tego, co drugorzędne.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Wprowadzenie
3. Rozdanie tekstów
4. Osobiste rozważanie
5. Pisanie wyznania wiary
6. Odczytanie wyznań wiary
7. Podsumowanie i postanowienie
8. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Wprowadzenie:** Jeżeli grupa wcześniej nie spotkała się z tą metodą należy ją dobrze wyjaśnić. Można dla przykładu, na podstawie 2-3 fragmentów z Pisma Świętego, ułożyć początek wyznania wiary. Najlepiej wybrać inne fragmenty, niż te używane podczas spotkania, aby nikomu nic nie sugerować.
We wprowadzeniu ważne jest nadanie spotkaniu odpowiedniego kierunku. Określenia głównego tematu spotkania oraz w kogo wyznajemy wiarę (w Ducha Świętego, w Jezusa, czy w Boga Ojca Miłosierdzia itd.)
2. **Rozdanie tekstów:** można rozdać wydrukowane teksty – pozwala to na kreślenie po kartce i zaznaczanie wybranych fragmentów, lub można rozdać tylko sigła i każdy sam będzie szukał w Piśmie Świętym odpowiednich fragmentów. Wybór zależy od czasu oraz grupy – czy zawsze wszyscy mają Pisma Święte ze sobą.
Fragmentów nie może być ani za dużo, ani za mało – ok.12-20 fragmentów. Nie powinny się powtarzać oraz nie powinny być za długie. Należy pamiętać, że uczestnik musi zdążyć wszystkie fragmenty odnaleźć, przeczytać, chwilę się nad nim zastanowić i wypisać słowa, czy zdania, które są dla niego najważniejsze.
W tej części przypominamy o zasadach, które należy przestrzegać przy pisaniu własnego wyznania wiary oraz powiedzieć ile jest na to czasu.

Zasady pisania wyznania wiary:

- I. Piszemy w pierwszej os. l. poj.
 - II. Zaczynamy od słów „Wierzę w...”, „Ufam...”, „Wyznaję...”.
 - III. Nie dodajemy własnych wyrażenia.
 - IV. Nie parafrazujemy.
 - V. Zmieniamy formę wyrażenia, tak aby tworzyła poprawne zdanie.
 - VI. Możemy dodać spójniki.
3. **Osobiste rozważanie:** jest to czas na indywidualną pracę z tekstami. Jest to główna część spotkania, powinna trwać nie mniej niż połowę czasu przewidzianego na całe spotkanie.

4. **Pisanie wyznania wiary:** przy grupach, które nie znają tej metody warto zaznaczyć, że właśnie zaczyna się czas na napisanie własnego wyznania wiary. Przy grupach, które znają tę metodę wystarczy po rozdaniu tekstów powiedzieć ile mają czasu na przeczytania i na napisanie wyznania wiary (ok. 3/5 czasu całego spotkania). Warto przypomnieć, że nie jest to konkurs literacki na najładniejsze wyznanie wiary, ale „wyznanie” jako wyrażenie osobistej relacji, która łączy mnie z Bogiem.

KOLEJNOŚĆ OSTATNICH 3 CZĘŚCI SPOTKANIE ZALEŻY OD ANIMATORA!!

Można najpierw odczytać wyznania wiary, a następnie podsumować spotkanie i pomodlić się na zakończenie, albo zacząć od podsumowania, a w ramach modlitwy końcowej przeczytać wyznania wiary

5. **Odczytanie wyznań wiary:** każdy kto chce dzieli się owocem swojej pracy. Nie ma obowiązku przeczytania swojego wyznania wiary. Najlepiej to podkreślić przed rozpoczęciem pisania, ale i powtórzyć już przed samym czytaniem.
6. **Podsumowanie i postanowienie:** podsumowanie może przybrać formę rozmowy o tym co nas poruszyło w tych tekstach, co odkryliśmy w nich. Jeżeli czas nie pozwala na rozmowę, to animator w kilku zdaniach podsumowuje spotkanie. Nie można zapomnieć o postanowieniu.
7. **Modlitwa końcowa:** Jeżeli wyznania wiary nie były wcześniej odczytane to w ramach modlitwy końcowej tego się dokonuje. Natomiast, gdy już wcześniej były odczytane to modlitwa końcowa przybiera dowolną formę.

UWAGA!!!

- ✘ Większość tego spotkania przebiega w kompletnej ciszy, dlatego warto zadbać, aby nic nas nie rozpraszało, np. wyłączyć dźwięki i wibracje w telefonach.
- ✘ Animator przed spotkaniem powinien napisać swoje wyznanie wiary, tak aby sprawdzić, czy jest w stanie to zrobić, czy wszystkie fragmenty są odpowiednie, czy można jakieś skrócić, albo czy trzeba jakieś dodać, oraz powinien sprawdzić czy czas który chce dać grupie na napisanie wyznań wiary jest wystarczający.
- ✘ Animator powinien zadbać o wystarczającą ilość kartek i długopisów potrzebnych na spotkaniu oraz warto, aby przygotował specjalne kartki na samo wyznanie wiary.

DZIELENIE SIĘ EWANGELIĄ

Grupa siadając w kręgu odczytuje wybrany tekst Pisma św. Następnie wszyscy trwają przez pewien czas w milczeniu rozważając usłyszane słowa, po czym uczestnicy wypowiadają swoje refleksje lub kierują do Boga modlitwę inspirowaną rozważanym słowem. **Nikt nie podejmuje dyskusji.** Po jednej modlitwie lub refleksji następuje chwila milczenia lub następny głos.

Ważne jest, aby wszyscy uczestnicy mieli swoje teksty. Należy zwrócić uczestnikom uwagę, aby w czasie wypowiedzi kogoś z grupy skupili swoją uwagę na jego słowach i nie myśleli wtedy o tym, co sami chcą powiedzieć. Wskazane jest na początek lub zakończenie wypowiedzi odczytać wybrany fragment Pisma Świętego. Fragment powinien pochodzić z Nowego Testamentu, ale przedmiotem rozważania i dzielenia się może być także tekst liturgii Kościoła. Jej słowa wyrażają, bowiem w szczególny sposób treść wiary i modlitwy uczniów Chrystusa. Jeżeli zdecydujemy się na teksty liturgiczne (np. formularz mszalny) to musimy pamiętać, aby w innym momencie spotkania pojawił się fragment z Pisma Świętego.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Wprowadzenie
3. Odczytanie wybranych tekstów
4. Medytacja nad Słowem Bożym
5. Dzielenie się
6. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Wprowadzenie:** wprowadzenie w tematykę spotkania. Można wykorzystać jakąś metodę aktywizującą. W tej części spotkania nadajemy mu konkretny kierunek.
2. **Odczytanie wybranych tekstów:** Animator lub któryś z uczestników odczytuje na głos wybrany fragment. Zaleca się używanie jednego fragmentu.
3. **Medytacja nad Słowem Bożym:** każdy z uczestników w milczeniu rozważa fragment tekstu. Może na kartce spisywać swoje przemyślenia.
4. **Dzielenie się:** Animator informuje grupę o rozmaitych sposobach zabierania głosu (*patrz: Sposób wypowiedzi w metodzie Droga do Wspólnoty*):
 - Wypowiedzi zaczynają się od cytatu z rozważanego fragmentu Biblii.
 - Dalsza wypowiedź może być skierowana do Boga: wówczas można tę modlitwę zakończyć aklamacją „Dziękuję Ci, Panie”; „Przepraszam Cię, Panie”; „Błogosławię Cię, Panie” itp. – a reszta grupy to powtarza.
 - Wypowiedź może też mieć charakter osobistych przemyśleń lub świadectwa. Można wspomnieć, z jakim innym fragmentem Biblii skojarzył się rozważany tekst. Można nawiązać do swojej historii życia.
 - Zasadniczo jednak dzielenie się Ewangelią to spotkanie o charakterze modlitewnym. Nie powinno być ono dyskusją. Nie oceniamy, czy Słowo Boże ma rację, lecz z ufnością przyjmujemy je jako autorytet ostateczny.
 - Wypowiedzi formułowane są w pierwszej osobie liczby pojedynczej. Nie wolno moralizować, pouczać, uogólniać, narzekać na ten zły świat. „Rzeczywistość należy do Chrystusa” (Kol 2, 17b). Chcę Go spotkać.
 - Robienie wykładów o Biblii jest dobre i piękne, ale dzielenie się Słowem jest o wiele bardziej fascynujące.
 - Ogromnie ważne: słuchamy się nawzajem. Nie należy projektować w myślach własnej wypowiedzi, gdy ktoś właśnie się dzieli.

UWAGA!!!

- ✘ Każdy uczestnik spotkania musi mieć swój tekst.
- ✘ Dobrze jest rozdać uczestnikom kartki i długopisy, aby mogli w czasie osobistego rozważania zapisywać swoje przemyślenia.
- ✘ Warto ustalić znak, który będzie informował o zakończeniu wypowiedzi.
- ✘ Jeżeli prowadzimy spotkanie w tej metodzie po raz pierwszy, należy w widocznym miejscu umieścić zasady formułowania wypowiedzi.
- ✘ Animator musi pamiętać, aby na początku spotkania nadać mu kierunek. Przedstawić temat spotkania, nakierować uczestników na aspekty, na których powinni się skupić.
- ✘ Musi być wystarczająco dużo czasu na własną medytację nad fragmentem – medytacja to nie 5 minut! Optymalny czas to 12-20 minut. Na samo dzielenie się potrzebujemy około 30 minut, tak by każdy mógł się wypowiedzieć, a nie musiał się spieszyć.

METODA VÄSTERAS

Nazwa pochodzi od miejscowości w Szwecji, gdzie grupa chrześcijan metodę tę wypracowała. Jest ona bardzo prosta. Zwykle od niej rozpoczyna się pracę. Uczestnicy grup otrzymują tekst wybrany z Pisma Świętego, przez chwilę każdy rozważa go w milczeniu, a budzące się w nim wówczas reakcje zaznacza w postaci symboli na marginesie tekstu. Stosuje się trzy symbole: znak zapytania, wykrzyknik i strzałkę. Znak zapytania stawia się tam, gdzie coś jest niezrozumiałe; wykrzyknik, jeżeli dane słowo lub zdanie przynosi jakieś oświecenie, w jakiś sposób porusza; a strzałkę, jeżeli rozważający odbiera to słowo Boże jako wezwanie skierowane do niego osobiście, gdy uświadamia sobie, że Bóg czegoś od niego żąda. W metodzie Västeras człowiek „jest zmuszony” do zajęcia osobiście jakiejś postawy wobec słowa Bożego.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Wprowadzenie do spotkania
3. Wprowadzenie do metody spotkania
4. Rozważanie fragmentu (medytacja)
5. Rozmowa
6. Podsumowanie i postanowienie
7. Modlitwa na zakończenie spotkania

Opis elementów spotkania:

1. **Wprowadzenie do spotkanie:** wprowadzenie w tematykę spotkania. Można wykorzystać jakąś metodę aktywizującą lub przeczytać fragment z Pisma Świętego, który wspólnie krótko się omówi. W tej części spotkania nadajemy mu konkretny kierunek.
2. **Wprowadzenie do metody spotkania:** Animator krótko mówi o metodzie i sposobie czytania fragmentu z Pisma Świętego, wyjaśnia następujące znaki:
? – oznacza, coś co jest dla mnie niezrozumiałe,
! – oznacza, coś co jest oświeceniem dla mnie, odkrycie nowej dla uczestnika prawdy lub odkrycie jej na nowo i uznanie za istotną
→ – oznacza, coś co jest dla mnie skierowane osobiście przez Pana Boga,
Można wytłumaczyć je w formie metody aktywizującej. Można też dodać własne symbole.
3. **Rozważanie fragmentu:** czas na osobistą medytację nad fragmentem z Pisma Świętego.
4. **Rozmowa:** Po medytacji nad tekstem następuje rozmowa. Animator pyta, kto postawił znak zapytania, w którym miejscu i dlaczego. Następuje rozmowa na ten temat, podczas której wyjaśnia się trudności związane z tekstem. Później pada pytanie, kto postawił wykrzyknik i dlaczego? Uczestnicy mówią, co dało im słowo Boże, dlaczego ich to właśnie uderzyło. Można jeszcze, ale nie jest to konieczne (to zależy od stopnia zżycia się grupy), mówić o strzałkach, którymi oznaczono wezwania bardziej osobiste. Jeżeli grupa nie jest ze sobą dostatecznie zaprzyjaźniona, to opuszcza się ten etap.
5. **Podsumowanie i postanowienie:** Animator krótko zbiera najważniejsze myśli spotkania. Grupa wspólnie stara się wypracować postanowienie.

UWAGA!!!

- ✘ Każdy z uczestników powinien mieć wydrukowany rozważany na spotkaniu fragment, ponieważ nie każdy lubi kreślić po swoim Piśmie Świętym.
- ✘ Fragment powinien być jeden, ale może być dłuższy.
- ✘ Spotkanie łączy w sobie czas na rozmowę i na dzielenie się.
Rozmowa – wspólnie wyjaśniamy wątpliwości (pytajniki). Nie musi robić tego tylko animator. Możemy się z kimś nie zgodzić, powiedzieć, że rozumiemy dany fragment inaczej. Od nich zawsze

zaczynamy – nie może być tak, że uczestnik wychodzi ze spotkania z niewyjaśnionym pytajnikiem.

Dzielenie się – dotyczy strzałek i wykrzykników, tutaj mówimy już tylko o własnych odczuciach i przemyśleniach. Nie udzielamy inny rad, nie komentujemy wypowiedzi innych.

- ✘ Jeżeli prowadzimy spotkanie w tej metodzie po raz pierwszy, warto mieć przygotowaną ściągawkę ze znakami, co który oznacza, gdzie i kiedy je postawić.
- ✘ Warto zadbać o podkładki do pisania dla każdego (pamiętając, że Pismo Święte nie jest podkładką) oraz o długopis.
- ✘ Animator jest odpowiedzialny za nadanie kierunku spotkaniu. Spotkanie samo się nie poprowadzi. Jeden fragment może być rozpatrywany w wielu aspektach, dlatego na początku spotkania trzeba zaznaczyć, czy skupami się, np. na postawie Maryi, czy ogólnie na sposobie działania Pana Boga w naszym życiu...

METODA: SŁONECZKO

Słoneczko jest jedną z najczęściej stosowanych metod aktywizujących wykorzystywanych podczas spotkań w grupach. Metodę tę można również zastosować do poprowadzenia całego spotkania, ale należy ją rozbudować o dodatkowe elementy.

W podstawowej wersji, metoda ta polega na zestawieniu poglądów (skojarzeń) w formie ułożonych z kartek promieni hasłowo prezentujących tę samą odpowiedź – ta sama odpowiedź tworzy przedłużenie promienia. Metodę można wykorzystać dla grupy „milków”, ponieważ każdy będzie musiał napisać coś na kartce i przeczytać swoją odpowiedź, a także dla grupy „gadulów”, ci natomiast będą musieli ograniczyć swoją wypowiedź do kilku haseł zapisanych na kartkach.

Do przeprowadzenia Słoneczka, należy przygotować kartkę z głównym hasłem (najlepiej w kształcie koła) oraz podłużne karteczki (promienie), na których będą zapisywane nasze poglądy lub skojarzenia.

W przypadku wykorzystywania tej metody aktywizującej jako metody prowadzenia całego spotkania, należy ją rozbudować o dodatkowe elementy. W zależności od podejmowanego tematu mogą to być chmurki, kwiatki, ptaszki, parasolki itp. Oczywiście „słoneczko” jest tylko nazwą, dlatego możemy przedstawić nasze poglądy w inny graficzny sposób, np. drzewko... wykorzystując liście (mogą być w różnych kolorach), owoce, robaczki itp. Istotne jest, aby ta metoda trwała przez całe spotkanie. To **przedstawienie graficzne ma na celu pokazanie pewnych tendencji**, zestawienie poglądów, dlatego ważne jest by grupować powtarzające się wypowiedzi razem, tak by uczestnicy patrząc na obraz który stworzyli, widzieli tę tendencję. Nie jest to bezmyślne układanie obrazka.

W zależności od ilości osób na spotkaniu, skojarzenia mogą być wypisywane indywidualnie, w parach lub małych grupkach.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. Modlitwa na początku spotkania
2. Wprowadzenie
3. Słoneczko
4. Modlitwa na zakończenie spotkania

W zależności od podejmowanego problemu, spotkanie może przybrać różny tok i ciężko wyróżnić podstawowe części całej metody.

Temat spotkania należy ująć w jedno słowo – nasz „punkt centralny” – środek słoneczka, o którym będziemy dyskutować; na przykład słowo „miłość”. Spotkanie możemy rozpocząć od fragmentu z Pisma Świętego, a następnie nasze przemyślenia zapisywać na karteczkach i układać je w słoneczko wokół naszego punktu centralnego. Możemy również zacząć od spisania skojarzeń na jego temat, a dopiero potem pokazać co na ten temat mówi nam Pismo Święte. Ważne jest, żeby nie ograniczać drastycznie ilości karteczek dla danego uczestnika, bo tylko pozwalając na wypowiedzi, jesteśmy w stanie znaleźć tendencję, czyli w naszym przypadku, co dla większości znaczy słowo „miłość”. Karteczki mają być okazją do zaangażowania wszystkich uczestników, tak aby każdy mógł się wypowiedzieć. Są po prostu graficznym przedstawieniem naszych myśli. Jeśli coś jest niezrozumiałe, ważne jest aby uczestnik mógł wyjaśnić, o co mu chodzi, a nie tylko „mechanicznie” dokładać skojarzenia.

Ważne jest, aby stopniowo do naszego bazowego słoneczka dokładać kolejne elementy, tak aby powstałe dzieło było streszczeniem całego spotkania, począwszy od naszych początkowych myśli, poprzez dalszą analizę, dochodząc do wniosków, a także tego co możemy zmienić w naszym postępowaniu (postanowienie).

UWAGA!!!

- ✘ Spotkanie wymaga starannego przygotowania - wycięcia wszystkich elementów, podzielenia ich tak, aby każdy miał tyle samo promieni, chmur, listków itp. Wszystkie przygotowane pomoce, animator musi mieć na spotkaniu w zasięgu ręki.
- ✘ Spotkanie powinno być dynamiczne i płynnie przechodzić z jednego elementu do drugiego. Animator musi być elastyczny.

SPOTKANIE W ZNAKU

Bóg uczynił z symbolu i znaku narzędzie swej łaski posługując się nim w udzielaniu sakramentów świętych. Człowiek jako istota duchowo-cieleśna i społeczna, z natury swej posługuje się ustawicznie symbolem we wszystkich dziedzinach życia. Za pomocą znaku wyraża treść rzeczywistości duchowej. W niejednym wypadku znak mówi więcej, niż mogą powiedzieć słowa.

Umiejętność odczytywania znaków należy do podstawowych umiejętności chrześcijanina. Jeżeli znaki nie są dla niego czytelne, nie potrafi zrozumieć liturgii Kościoła, ani wielu prawd biblijnych. Z drugiej strony wysiłek zmierzający do odkrycia pełnej treści znaku owocuje w wieloraki sposób – człowiek pełniej uczestniczy w liturgii, lepiej rozumie znaki, które Bóg zostawił dla niego w przyrodzie, inaczej także sam wykonuje codzienne znaki (znak krzyża, przyklęknięcie...)

Spotkanie w znaku, jako forma spotkania w grupie, zmierza właśnie w tym kierunku, aby znak mocniej przemówił, aby odkryć pełniej prawdę przez niego wyrażoną. Jest to droga, którą Bóg często docierał do człowieka. Poprzez znaki zapewniał ich o swojej obecności. Znakiem była dla Mojżesza jego łaska, znakiem była manna i woda ze skały, pasterze w Betlejem usłyszeli słowa: „A to będzie znakiem dla was: ujrzyście Niemowlę leżące w żłobie” (por. Łk 2, 12). Znakami były cuda Chrystusa, przede wszystkim Jego Zmartwychwstanie. Dziś także Kościół musi odczytywać znaki, poprzez które Bóg mówi do niego. Wiele uwagi poświęca on poznaniu znaków czasu. Sam zaś przeżywa swoją największą tajemnicę w znakach sakramentalnych.

Spotkania te mają pomóc odkrywać Boże drogi do człowieka, mają też uczyć, jak „być znakiem” („po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie jedni ku drugim”) oraz jak pogłębić nasze wyrażenie miłości ku Bogu poprzez znaki.

Cechą charakterystyczną tych spotkań jest obecność znaku. Należy go rozumieć bardzo szeroko. Może nim być przedmiot będący ilustracją przypowieści ewangelicznej (np. pieniądz czy ziarno) lub przypominający o dokonanej grzeszności.

PRZEBIEG SPOTKANIA:

1. **Modlitwa na początku spotkania**
2. **Wprowadzenie**
3. **Ukazanie znaku**
4. **Odkrycie treści znaku**
5. **Modlitwa na zakończenie spotkania**

Opis elementów spotkania:

1. **Ukazanie znaku:** w tej części spotkanie przedstawiamy grupie znak, który będzie towarzyszył nam przez całe spotkanie. Można po prostu pokazać jakiś przedmiot, albo podejść bardziej kreatywnie, np. ułożyć puzzle, rozwiązać rebus, albo przykryć nasz przedmiot kawałkiem materiału i wspólnie odgadnąć po konturach co to może być.
Po przedstawieniu znaku następuje krótka rozmowa na jego temat: co to jest, do czego służy, z czego jest zrobione, z czym nam się on kojarzy, itd. Po tej części spotkania, każdy uczestnik musi znać znak i coś na jego temat wiedzieć (o ile nie znał go wcześniej).
Znak nie powinien być symbolem stricte religijnym np. foska – to powinno być coś spotykanego w życiu codziennym, tak aby przez formę zewnętrzną dotrzeć do odkrycia treści znaku. Foska naprowadza nasze myśli prosto i wyłącznie na Ruch Światło – Życie. Znaki mogą być bardzo proste i wprowadzać w głębokie religijnie i teologicznie tematy, np. kajdanki – niewola, woda – chrzest, wyciągnięte dłonie – miłosierdzie, etc. Kiedy uczestnik zetknie się w życiu codziennym, ze zwykłą rzeczą, będzie już ona dla niego znakiem konkretnej rzeczywistości duchowej.
2. **Odkrycie treści znaku:** rozważając treść znaku korzystamy nie tylko z tekstów biblijnych i liturgicznych. Pomocą w odkrywaniu całego bogactwa znaku są także zwyczaje religijne, poezja, sztuka i inne aspekty życia i twórczości człowieka. Należy jednak uważać, aby w znaku widzieć tylko to, co chciał w nim pokazać Bóg. Staramy się odkryć jaka treść płynie z ukazanego znaku dla nas chrześcijan.

UWAGA!!!

- ✘ Należy pamiętać, aby znak był dostosowany do grupy. Inne znaki będą odpowiednie dla ODB, a inne na uczestników Szkoły Animatora.
- ✘ Znak musi towarzyszyć grupie przez całe spotkanie - jest jego istotą. Nie możemy go odłożyć w jakieś niewidoczne miejsce.